фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты / Телия В. Н. – М. : Шк. “Яз. рус. культуры”, 1996. – 288 с. *Bennemann Anna*. Kosenamen: Dos and Don'ts [Електронний ресурс]. – 2010. Режим доступу: http://www.edarling.de/ratgeber/beziehung/kosename. *Duden.* Das große Wörterbuch der Zitate und Redewendungen [Электронный ресурс]. – Mannheim: Bibliographisches Institut GmbH, 2007. – 1 электр. опт. диск (CD-ROM). *Duden.* Redewendungen und sprichwörtliche Redensarten. Wörterbuch der deutschen Idiomatik. / Hrsg. und bearb. Von G.Drosdowski und W.Scholze-Stubenrecht. – Mannheim; Leipzig; Wien; Zürich: Duden Verlag, 1992. – Bd. 11. – 846 S.

УДК:811.111:8136

ШЕВЧУК О.В.
(Запорізький національний університет)

ПРОБЛЕМА ВЖИВАНОСТІ ФОРМ РОДОВОГО ВІДМІНКА І OF-PHRASE В БРИТАНСЬКОМУ І АМЕРИКАНСЬКОМУ ВАРІАНТАХ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядається проблема вживаності форм родового відмінка і *of-phrase* в британському і американському варіантах сучасної англійської мови. Аналізуються чинники, які впливають на вживаність відмінкової форми і прийменникового звороту і на їх співвідношення в двох основних національних варіантах сучасної англійської мови, а також зіставляються основні значення родового відмінка і словосполучення з прийменником of в сучасній англійській мові.
Ключові слова: відмінкова форма, родовий відмінок, словосполучення з прийменником of, національний варіант.

Шевчук О.В. Проблема употребления форм родительного падежа и of-phrase в британском и американском вариантах современного английского языка. В статье рассматривается проблема употребительности форм родительного падежа и *of-phrase* в британском и американском вариантах современного английского языка. Анализируются факторы, которые влияют на употребительность падежной формы и предложного оборота, на их соотношение в двух основных национальных вариантах современного английского языка, а также сопоставляются основные значения родительного падежа и словосочетания с предлогом of в современном английском языке.
Ключевые слова: падежная форма, родительный падеж, словосочетание с предлогом of, национальный вариант.

Shevchuk O.V. The use problem of the Genitive Case form and of-phrase in the British and the American English are regarded. The factors that influence the Genitive Case an of-phrase use are also analyzed and the proportion of these grammar phenomena in both main national variants of Modern English is studied. The essential Genitive Case and of-phrase meanings in Modern English are compared.
Key words: the case form, the Genitive Case, the word-combination with the preposition of, the national variant.

Мета статті полягає в дослідженні проблеми вживаності форм родового відмінка та *of-phrase* на матеріалі двох основних національних варіантів (британському і американському) сучасної англійської мови.

Дана мета зумовила вирішення наступних **завдань**:

− здійснити аналіз вживаності форми родового відмінка і прийменникового звороту *(of-phrase)* в діахронічному аспекті;

− проаналізувати і зіставити основні значення родового відмінка і словосполучення з прийменником of у сучасній англійській мові;

− розглянути основні засоби оформлення атрибутивних відношень в сучасній англійській мові;

− дослідити фактори, які впливають на вживаність відмінкової форми та прийменникового звороту, на їх співвідношення в двох основних національних варіантах сучасної англійської мови.

Об’єктом дослідження є вживаність форм родового відмінка і *of-phrase* в британському і американському варіантах сучасної англійської мови.

Предметом дослідження слугують іменники у формі родового відмінка і в словосполученнях з прийменником of в сучасній англійській мові.

Іменникові атрибутивні словосполучення передають найрізноманітніші види відношень між іменниками. Ці відношення залежать від лексичного значення членів словосполучення. У процесі паралельного функціонування відмінкових форм з ’s і прийменникових словосполучень склалося тяжіння цих словосполучень до певного оформлення. Дослідження змін у значеннях давньоанглійського родового відмінка показує, що такий стан складався поступово протягом століть, під впливом цілого ряду причин. До числа цих причин відносяться загальні тенденції у розвитку мов середньоанглійського періоду, серед яких зміни у лексичному значенні іменників (членів словосполучення), лексичному значенні прийменника of, дія аналогії, тощо.

Так, частина значень давньоанглійського родового відмінка передається зараз тільки прийменниковою конструкцією (наприклад , значення матеріалу, кількості, частини). Частина цих значень допускає вживання відмінкової форми, але все ж таки прийменниковий зворот є переважним

(значення об'єкта дії, висловлювання, якісної оцінки, ознаки). В деяких значеннях поряд із зворотом продуктивно вживається родовий відмінок (значення володіння, стосунки, носія ознаки, суб'єкта дії). Значення суб'єкта та об'єкта дії, що утворюють однотипні поєднання, часто відрізняються одне від одного саме переважністю вживання відмінкової форми чи прийменникової конструкції. Особливо яскраво ця диференціація наявна у тому випадку, коли слова, що мають значення суб'єкта та об'єкта дії, відносяться до одного й того ж іменника.

Прагнення по-різному оформити іменники істоти проявилося у мові середньоанглійського і раннєновоанглійського періодів у ряді граматичних, лексичних і лексико-граматичних явищ. Розвиток родового відмінка є щільно пов'язаним із цією тенденцією. Наявність двох синонімічних способів вираження атрибутивності зробила можливою велику конкретизацію, спеціалізацію однієї з цих форм.

Зрозуміти, чому саме відмінкову формі форму почали вживати з назвами живих істот, можна, якщо звернути увагу на історію паралельного розвитку відмінка та звороту. Дослідження мови середньоанглійського періоду доводить, що у словосполучення, які передають відношення володіння, родинних зв'язків, панування, дружби тощо, а також суб'єкта дії, прийменникові конструкції проникали повільніше і пізніше, ніж у словосполучення інших типів. Усі ці словосполучення позначають ставлення людей до навколишнього світу, взаємини людей у процесі праці та громадського життя. Словосполучення поданого типу відіграють важливу роль щодо спілкування людей. Слід зауважити, що їх часте вживання ускладнює дію аналогії. Лексичне значення прийменника of також не сприяло процесу проникнення прийменникових конструкцій у коло цих словосполучень. Природно, що тенденція оформляти іменники істоти відмінно від іменників неістоти звернулася на відмінкову форму таких словосполучень.

Ми вважаємо за необхідне детальніше зупинитися на зіставленні основних значень родового відмінка і словосполучення з прийменником of. Одним з таких основних значень є атрибутивні відношення.

Присубстантивне означення в англійській мові може бути виражене іменником в родовому відмінку або сполученням загального відмінка іменника з прийменником of. Семантичні поля відмінка і прийменникового звороту частково перетинаються, тобто у ряді словосполучень форма родового відмінка і прийменниковий зворот передають одні й ті ж значення. Теоретично, поза контекстом, прийменниковий зворот може замінити собою відмінкову форму в будь-якому словосполученні (ми залишаємо осторонь ті випадки, де між словосполученням з відмінком і словосполученням з of була встановлена відмінність за змістом. Ці випадки нечисленні і описані в граматичних посібниках.) Але в живому синтаксичному зв'язку у той час, коли здійснюється заміна відмінкової форми прийменниковою конструкцією (або навпаки, де це можливо), у словосполученні нерідко відбуваються зрушення, як відзначає В.М. Жирмунський, «…в основному стилістичного характеру» [Жирмунский 1961, с. 23].

Нормативна граматика зазвичай не дає чітких і статечних правил, які приписують вживання відмінка або звороту там, де є можливий вибір. Вибір форми означення у кожному конкретному випадку залежить від того, хто говорить, від його відчуття мови, і часто не піддається поясненню. Проте аналіз усного і письмового мовлення дозволив вченим виділити і описати ряд закономірностей щодо вживання відмінка і звороту.

Їх вживання залежить від багатьох обставин, що діють іноді порізно, іноді одночасно, взаємозв'язано. Ці обставини детально перерахував О.Єсперсен [Jesperson 1987, p. 400], Г.Поутсма [Poutsma 1950, p. 524], їх згадують Г.Керм [Curme 2002, c. 281], та інші дослідники, але ніхто з них не пояснює відмічених тенденцій, не вказує на стилістичні, експресивні і художньо-стильові можливості даних синонімічних форм.

Одним із завдань нашого дослідження є порівняння загальної вживаності форми родового відмінка і прийменникового звороту *(of-phrase)* у двох основних національних варіантах англійської мови: британському і американському.

Методом суцільної вибірки ми відібрали по 1000 іменників з п'яти джерел стилю художньої літератури і п'яти джерел газетно-публіцистичного стилю у трьох типах тексту (мовленні автора, мовленні персонажів, публіцистичному тексті), здійснили відповідні обчислювання і відобразили їх у наступних таблицях. З нашої точки зору, це сприяло створенню більш наочної порівняльної характеристики функціонування відмінкової форми 's і *of-phrase* у різних типах тексту на прикладі обох національних варіантів.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика –'s і of-phrase в британському варіанті

-'s			Of-phrase		
МА	**МП**	**ПТ**	**МА**	**МП**	**ПТ**
10	2	27	100	16	72
9	3	26	136	18	61
4	2	34	70	22	86
13	4	25	91	17	90
9	3	30	86	15	73

Таблиця 2

Порівняльна характеристика –'s і of-phrase в американському варіанті

			Of-phrase		
МА		**ПТ**	**МА**	**МП**	**ПТ**
31	**-'s**	24	50	8	80
13	**МП**	28	49	14	100
15	3	32	58	15	96
18	2	33	59	19	102
41	5	30	69	21	91

Значних відмінностей між варіантами не знайдено (числові дані, як видно з таблиць, практично збігаються в обох варіантах); виняток складає мовлення автора: у британському варіанті *of-phrase* вживається в 7-10 разів частіше порівняно з формою родового відмінка, в американському – в 2-3 рази частіше.

Вірогідно, це можна пояснити тим, що британські автори рідше вживають іменники неістоти в родовому відмінку в описах і портретних замальовках.

Найбільшою мірою вживаності володіє публіцистичний текст, найменшою – мовлення персонажів. Це пояснюється різною дистрибуцією атрибутивних груп англійської мови, яку відмічав Фрьоге [Фреге 1977, с. 204]. Зокрема, в мовленні автора часто вживається відмінкова форма в портретних замальовках.

Приклади вживання іменників у формі родового відмінка в британському варіанті (мовлення автора):

1. ***The officer's voice*** *was controlled enough, but the pudgy white hands trembled slightly as he returned the letter to its envelope and pushed the papers back to Reynolds /A.MacLean, The Last Frontier, p. 13/*

2. ***The police officer's nod****, the quick shifting of his eyes, took Reynolds by surprise, and, before he could move, three pairs of hands had pinioned his from behind /A.MacLean, The Last Frontier, p. 15/*

Приклади вживання іменників у формі родового відмінка в американському варіанті (мовлення автора):

1. *She took the handkechief and daubed at the face of the laundry bundle with it as if she were wiping the ice cream from* ***child's mouth /J.*** *Cheever, Selected Short Stories, p.35/*

2. *She had lived a hearty and comfortable life until her* ***husband's death****, but he had left her with no money and she had been reduced to working as a nursemaid /J.Cheever, Selected Short Stories, p.60/*

У публіцистичному тексті відмінкова форма часто зустрічається в характеристиках політичних діячів.

Приклади вживання іменників у формі родового відмінка в британському (публіцистичний текст):

1. *The megaphone diplomacy between Moscow and Washington over* ***President George W. Bush's plans*** *and the* ***treaty's constraint*** *has been increasing as the White House has applied intense pressure to win Russian concession on the treaty in a matter of month /Financial Times, January, 14, 1999/*

2. ***Nasser Kideva****, the* ***country's representative*** *to the United Nation in New York, said the Arab delegation had "made some modest proposals, but the Europeans didn't accept them" /Financial Times, January, 14, 1999/*

Приклади вживання іменників у формі родового відмінка в американському варіанті (публіцистичний текст):

1. *To defuse one controversy concerning Japan's economic problems Hakuo Ganagisawa, head of the Financial Services Agency, said Friday during a visit to Washington that he was willing to allow*

the International Monetary Fund to assess the state of the ***nation's*** *banking* ***system*** *though he declined to say when. /Newsweek, February, 1999/*

2. The 15-year old witness said the ***victim's family*** *told him the suspects' names and gave him money, Mr. Strobl said: "All this was triggered by the tragic accident at the field, but is not a recent phenomenon: the rot set in when Messrs Marples and Beeching decided the building of motorways was the answer to the* ***nations'*** *transport* ***problem****…"/Newsweek, February, 1999/*

Що ж до мовлення персонажів, то для нього характерні вислови дійових осіб про різні предмети побуту, установи, явища природи, які позначаються абстрактними іменниками неістоти; тому, тут *of-phrase* переважає над родовим відмінком.

Приклади вживання ***of-phrase*** в британському варіанті (мовлення персонажів):

1. She suggested that they each ***take a piece of candy*** *home and went into the room for the dish /A. MacLean, The Last Frontier, p.41/*

2. She noticed them staring beyond her to ***a dish of apples*** *in the room /A. MacLean, The Last Frontier, p.40/*

Приклади вживання ***of-phrase*** в американському варіанті (мовлення персонажів):

1. Then the headlights swept the room like the drunken ***light of a hurricane lamp****, and he heard the motor idle and stall /J.Cheever, Selected Short Stories,p.33/*

2. She took ***hold of the back of a chair*** *and held it rigidly until her arms and her shoulders ached /J.Cheever, Selected Short Stories,p.53/*

Згідно результатів дослідження можна зробити наступні **висновки**, що на вживаність іменників у формі родового відмінка і *of-phrase* в двох основних національних варіантах сучасної англійської мови і на вибір синонімічних атрибутивних конструкцій впливає функціональний стиль:

– відмінкова форма -'s, передусім, частіше вживається в газетно-публіцистичному стилі порівняно зі стилем художньої літератури із міркувань компактності тексту в обох національних варіантах сучасної англійської мови (британському і американському);

– вживання of-phrase превалює у стилі художньої літератури порівняно із газетно-публіцистичним стилем в обох національних варіантах, але у британському варіанті число випадків вживаності поданої конструкції вдвічі більше, ніж в американському варіанті;

– щодо газетно-публіцистичного стилю, треба відмітити наступний важливий факт: число випадків вживаності як відмінкової форми -'s, так і прийменникового звороту of-phrase в британському варіанті майже співпадає із числом їх вживаності в американському варіанті.

Дослідження може бути продовжене на матеріалі різноманітних функціональних стилів і типів тексту в національних варіантах сучасної англійської мови.

Література

Жирмунский В.М. О границах слова / В.М. Жирмунский // Вопросы языкознания.- М, 1961.- №3.- С.21-32. *Фреге* Г. Понятие и вещь / Г. Фреге // Семиотика и информатика. – М.: ВИНИТИ, 1977. - Вип. 10. – С. 188 – 205. *Curme* G.O. A Grammar of the English Language / G.O. Curme– London, 2002. – 281 p. *Jespersen* O. Essentials of English Grammar / O. Jespersen - London: Routledge, 1987. - 400 p. *Poutsma* H.A. Details of Book: A Grammar of Late Modern English / H.A. Poutsma. – London: Gayley Press, 2008. – 524p.

УДК 551.509:811=112.2 : 070.1 : 654.197

ШИШЛІНА О.П.
(Полтавська державна аграрна академія)

МЕТЕОПРОГНОЗИ У НІМЕЦЬКОМОВНИХ ЗМІ: МОВНІ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОЗНАКИ

У статті аналізується німецька фахова метеомова. З'ясовано основні її особливості та функціональні ознаки. Досліджено лінгвістичні особливості прогнозів погоди у різних німецькомовних ЗМІ.
Ключові слова: терміносистема, фахова лексика, класифікація терміносистем, метеомова, метеомедіа.

Шишлина Е. П. Метеопрогнозы в немецкоязычных СМИ: языковые и функциональные особенности. В статье анализируется немецкий профессиональный язык метеослужб. Определены главные его особенности и функциональные признаки. Исследованы лингвистические признаки прогнозов погоды в разных немецкоязычных СМИ.
Ключевые слова: терминосистема, профессиональная лексика, классификация терминосистем, язык метеослужб, метеомедиа.

Shyshlina O. P. Weather forecast of German mass media: linguistic and functional peculiarities. This article analyses the